

Naturvernforbundet Nord-Trøndelag
SABIMA

Trondheim, 21.10.2014

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2013/8569

Saksbehandler:
Ingvild Skorve

Endelig avgjørelse i klagesak: Klage på vedtak om utplanting av sitkagran i Vikna kommune, Nord Trøndelag

Miljødirektoratet har etter behandling av klagen kommet til at Fylkesmannen i Nord-Trøndelag sitt vedtak av 26. september 2013 omgjøres. Klagen tas til følge. Omgjøringen er begrunnet med at den omsøkte utplantingen medfører risiko for uheldige følger for naturmangfoldet, med særlig vekt på risiko for spredning til og forringelse av verneverdier i Stormyra naturreservat.

Miljødirektoratet viser til oversendelse fra Fylkesmannen i Nord-Trøndelag datert 3. februar 2014 om klage på tillatelse til utsetting av utenlandsk treslag.

Sakens bakgrunn

Dag Hallvard Ystgaard søkte 22. november 2012 om tillatelse til utsetting av ca. 5000 trær av arten sitkagran (*Picea sitchensis*) til skogproduksjon på et areal oppgitt til ca. 25 dekar (ifølge Fylkesmannen i realiteten 39 dekar) på eiendom gnr/bnr 25/1 i Vikna kommune i Nord-Trøndelag.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag ga i vedtak av 26. september 2013 tillatelse til utsetting iht. søknaden på til sammen 24 dekar (heretter område A). Tillatelsen inneholder vilkår med henvisning til forskriften §§ 8, 9 og 10. Fylkesmannen ga avslag hva gjaldt omsøkt utplanting på ca. 14 dekar (heretter område B). Vedtaket som gjelder tillatelse ble påklaget av Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag og SABIMA datert 7. november 2013.

Etter forberedende klagebehandling opprettholdt Fylkesmannen i Nord-Trøndelag sitt vedtak. Saken er oversendt Miljødirektoratet for endelig klagebehandling.

Klagerett og klagefrist

Klagen er fremsatt av Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag og Samarbeidsrådet for biologisk mangfold (SABIMA), som har rettslig klageinteresse i saken, jf. lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven, fvl.) § 28.

Klagerne fikk kjennskap til saken 30. september 2013, og varslet klage den 22. oktober. Klagen ble levert 23. oktober 2013, én dag etter at Fylkesmannen anser at klagefristen har løpt ut. Fylkesmannen har gitt oppreisning av fristen med henvisning til forvaltningslovens § 31, på grunn av

at oversittelsen er svært liten og at det av særlige grunner er rimelig at klagen blir prøvd. Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannens konklusjon om å gi oppreisning av fristen.

Direktoratet kan etter fvl. § 34 prøve alle sider av saken, herunder ta hensyn til nye omstendigheter. Direktoratet kan selv treffe vedtak i saken, eller oppheve Fylkesmannens vedtak og sende saken tilbake til Fylkesmannen til helt eller delvis ny behandling.

Rettslig grunnlag

Klagen behandles iht. forskrift 25. mai 2012 nr.460 om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål, jf. lov 19.juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven, nml.) kap. IV, samt nml. §§ 8 til 12 jf. § 7 og forvaltningsloven.

Anførsler i klagen

Hovedtema i klagen gjelder vurderingen av spredningsfare og påvirkning fra sitkagran og påvirkningsfaktorer på de naturtypene som er rundt omsøkte plantefelt.

Klagerne anfører at en allerede har fått utilsiktet spredning av sitkagran i strid med regelverket i området, og at forutsetningene for sekundærspredning til verdifulle områder er tilstede. Det hevdes at en ny planting innebærer økt risiko for ytterligere utilsiktet spredning til verdifull natur, herunder kystlynghei som er en truet naturtype.

Klagerne anfører at forskrift om utsetting av utenlandske treslag normalt ikke gir hjemmel for utsetting av arter oppført med svært høy risiko. Verken søker eller skogbruksmyndighet har dokumentert spesielle forutsetninger for å kunne holde kontroll med sitkagran. Fylkesmannen burde ha gjort undersøkelser i hele området innenfor 5 km radius til omsøkte plantefelt. Klagerne hevder at de særlige kravene som må stilles hvis det skal godkjennes utsetting av sitkagran ikke er oppfylt.

Fylkesmannens vurdering

Fylkesmannen begrunner tillatelsen til utsetting i område A med at det ikke er registrert verdifulle naturtyper og naturmangfold nært opp til utsettingsområdet, at dette er replanting av eksisterende sitkafelt, og at samlet belastning ikke øker fra dagens nivå.

Miljødirektoratets vurdering

Utsetting av utenlandske treslag reguleres av forskrift 25. mai 2012 nr. 460 om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål. Formålet med forskriften er å hindre at utsetting av utenlandske treslag medfører eller kan medføre uheldige følger for naturmangfoldet, jf. § 1. Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til utsetting, skal eventuelle uheldige følger for naturmangfoldet vektlegges, herunder særlig uheldige følger for biologisk mangfold, jf. forskriften § 7 første ledd. I tillegg skal prinsippene i nml. §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer for vurderingen, jf. nml. § 7.

Det følger av prinsippet om kunnskapsgrunnlaget nedfelt i nml. § 8 at beslutningen så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger.

Direktoratet har i denne saken basert vurderingene på informasjon som fremkommer av søknad og klage, Fylkesmannens vedtak, befaringsrapport og forberedende klagebehandling, i tillegg til annen relevant kunnskap.

Det foreligger en del kunnskap om det omsøkte treslaget og om naturmangfoldet i gjeldende område på Vikna. I forbindelse med søknadsbehandlingen har Fylkesmannen gjennomført befaringer på området. Direktoratet vurderer at kravet om å i rimelig grad innhente tilgjengelig vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap i denne saken er oppfylt. Avgjørelsen i klagesaken bygger på den innhentede kunnskapen. På denne bakgrunn anses kravet til kunnskapsgrunnlaget som oppfylt.

Om den omsøkte utsettingen kan medføre uheldige følger for naturmangfoldet beror på en helhetsvurdering, der blant annet treslagets økologiske egenskaper og dets påvirkning på stedegent naturmangfold i det aktuelle området, for eksempel påvirkning på arter som forekommer naturlig på stedet, endring i miljøforholdene, genetisk innblanding, spredning til naturmiljøet kan være relevante faktorer, jf. Miljøverndepartementets veileder til forskriften (2012) s.11.

Sitkagran (*Picea sitchensis*) er av Artsdatabanken kategorisert til *svært høy risiko* (SE). Som utgangspunkt skal utplantning av slike arter vurderes nøye. En årsak til den høye risikoplasseringen er at sitkagran viser tydelig spredning inn i kystlynghei, som er en truet naturtype, jf. Artsdatabankens *Norsk rødliste for naturtyper* (2011). Sitkagran viser i tillegg spredning inn i andre kulturpåvirkede tørre arealer, og ulike åpne naturtyper som eksempelvis boreal hei. Ifølge Artsdatabanken skal spredning i etablert skog være beskjedent.

Det opplyses i søknaden at det skal plantes på tidligere skogsmark/plantefelt av sitkagran. Av kart fremgår det at størstedelen av området som skal tilplantes er grøfta myr. Det har ikke fremkommet opplysninger som tilsier at det innenfor område A finnes arter eller naturtyper som i henhold til forvaltningsmålene nedfelt i naturmangfoldloven §§ 4 og 5 pålegges et ansvar om å ivareta. Ut fra foreliggende opplysninger anser Miljødirektoratet at utplantning av sitkagran på det omsøkte område A ikke vil medføre ytterligere uheldige følger for biologisk mangfold i selve utplantingsområdet.

Spørsmålet om tillatelse til den omsøkte utsettingen kan gis beror dermed på om utsettingen kan medføre uheldige følger for det biologiske mangfoldet i andre områder med verdifull natur. Stormyra naturreservat, Årlivatnet, er lokalisert om lag 500 meter sørvest for det omsøkte arealet. Verneformålet for reservatet er å bevare deler av et stort gjenværende myrområde på Vikna, der flere regionalt viktige og godt utvikla myrtyper inngår.¹

Avgjørende for direktoratet har vært om utsettingen kan medføre uheldige følger for det biologiske mangfoldet i omkringliggende verdifull natur, herunder spesielt i naturreservatet. I dette henseende vil sitkagranas sprednings- og skadepotensiale være viktig.

Fylkesmannen rapporterer om at landskapet rundt utsettingsområdet er typisk kystlandskap, med knauser, lyngheier, mellomliggende myrer og dyrkajord. Dette tilsier normalt gode spredningsforhold for sitkagran. Fra utplantingslokaliteten og til naturreservatet strekker seg et relativt åpent parti med dyrka mark som kan egne seg som spredningskorridor for vindbårne frø fra sitkagran. Direktoratet vurderer at med en avstand på 500 meter fra utsettingsområdet til

¹ <http://lovdata.no/dokument/MV/forskrift/1988-08-26-677>

naturreservatet, i lys av sitkagranens spredningsevner i typen landskap som befinner seg rundt utplantingsområdet, vil det foreligge risiko for spredning til reservatet.

Det fremgår av Fylkesmannens vedtak at Stormyra naturreservat for det meste består av myrarealer. Spredning til myr ble ikke observert under Fylkesmannens befarings. Myr er naturtyper som i utgangspunktet ikke vil være spesielt godt egnet for invasjon av sitkagran. Samtidig fremgår det av vedtaket og faktaarket for reservatet at reservatet også inneholder soner med fastmark, knauser, kystlynghei og kantarealer med bjørk. Det finnes altså arealer i reservatet som kan utsettes for spredning av sitkagran. Selv om sitkagran normalt ikke trives på myr, har sitkagran på Tarva i Bjugn kommune vært observert spredt til noen typer myrarealer, og på overganger mellom myr og fukthei.² Risiko for spredning og etablering av sitkagran på arealer innad i reservatet, herunder også på myr, kan dermed ikke utelukkes.

Det følger av forskrift om naturreservatet at nye plantearter ikke må innføres, og at treslagsskifte er forbudt. Spredning av sitkagran til reservatet vil bidra til endring i miljøforhold, økt gjengroing, og vil kunne føre til at lyskrevende arter skygges ut. En etablering av sitkagran i naturreservatet vil følgelig svekke verneverdiene i reservatet.

Det er kunnskapsmangel knyttet til hvor det fins lokaliteter av kystlynghei på Vikna. Det er også vanskelig å forutse hvor en eventuell langdistansespredning kan skje. Foreliggende kunnskapsgrunnlag tilsier imidlertid at risiko for spredning til og etablering av sitkagran fra de omsøkte arealene og til omkringliggende områder er til stede, noe som vil gi uheldige følger spesielt for sårbare og åpne naturtyper slik som kystlynghei. Før var-prinsippet i nml. § 9 må dermed tillegges vekt, og i dette tilfellet tale imot en utsetting på de omsøkte arealene.

Vurderingen av om utsettingen vil kunne medføre uheldige følger for naturmangfoldet skal også omfatte vurderinger av den samlede belastning økosystemet er eller vil bli utsatt for som følge av det omsøkte, tidligere, eksisterende og evt. fremtidige tiltak, jf. nml. § 10. Prinsippet skal hindre en gradvis nedbygging av landskap, økosystemer, naturtyper og arter (jf. veileder til naturmangfoldloven kap. II s.34).

Som vist ovenfor, legger direktoratet til grunn at utsetting av sitkagran i dette tilfellet kan medføre uheldige følger for Stormyra naturreservat. Fra befaringen rapporterer Fylkesmannen om en stedvis allerede omfattende spredning av sitkagran på forstyrret mark, herunder oppslag av sitkagran på fyllingskant nært opp til naturreservatet i sør. Et fremtidig varmere og fuktigere klima vil kunne bidra til økt spredning av sitkagran generelt (Artsdatabanken), inkludert på Vikna. Utsetting av sitkagran iht. søknaden vil på sikt kunne bidra til å øke den samlede risikoen for spredning av fremmede treslag til Stormyra naturreservat.

I og med at Stormyra utgjør en del av et av de største gjenværende myrområdene på Vikna, vil derfor negativ påvirkning på Stormyra naturreservat, også i et regionalt perspektiv, innebære uheldige følger for det biologiske mangfold når det gjelder disse naturtypene og tilhørende arter.

² Thorvaldsen, P. (2011). "Skjøtselsplan for kystlynghei på Tarva i Bjugn kommune." Bioforsk rapport 6 (134 2011).

Prinsippet om samlet belastning i nml. § 10 tillegges dermed vekt, og taler i dette tilfellet imot at det bør gis tillatelse til den omsøkte utplantingen.

For vurderingen av om tillatelse til utplanting skal gis, følger det av nml § 14 at de uheldige følgene som utplantingen kan innebære skal avveies mot andre viktige samfunnsinteresser. Direktoratet vurderer at hensynet til skogproduksjon i dette tilfellet ikke i tilstrekkelig grad kan veie opp for den risiko for skade på naturmangfoldet som den omsøkte utsettingen kan innebære.

Konklusjon

Miljødirektoratet anser at den omsøkte utplantingen på sikt vil innebære risiko for uheldige følger for naturmangfoldet i området. Direktoratet vektlegger særlig risikoen for spredning av sitkagran til og forringelse av verneverdier i Stormyra naturreservat. Direktoratet anser at den omsøkte utplantingen også kan medføre uheldige følger i et regionalt perspektiv, og vektlegger derfor prinsippet om samlet belastning. Den eventuelle nytteverdien ved utplanting av sitkagran vurderes i dette tilfellet å ikke overstige hensynet til å unngå mulige uheldige følger for naturmangfoldet. På denne bakgrunn omgjør direktoratet Fylkesmannens tillatelse til utplanting i område A.

Vedtak

Klage på vedtak om tillatelse til utplanting i bestand A tas til følge. Fylkesmannens vedtak omgjøres.

Direktoratets vedtak er endelig og kan ikke påklages videre i forvaltningen, jf. fvl. § 28.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Yngve Svarte
avdelingsdirektør

Gunn Paulsen
seksjonsleder

Kopi til:

Dag Hallvard Ystgaard
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag / Noerhte-Trööndelagen
fylhkenålma

7900 RØRVIK
Postboks 2600 7734 Steinkjer